קו לעובד
Worker's Hotline
عنوان العامل

10/05/2026
כ״ג אייר תשפ״ו

לכבוד:
ח״כ מיכל וולדיגר
יו״ר ועדת העבודה והרווחה

באמצעות דוא״ל

שלום רב,

הנדון: **תמונת המצב בבטיחות ובבריאות תעסוקתית במדינת ישראל**

לקראת דיון בנושא ״סקירה על מצב הבטיחות והבריאות התעסוקתית ע״י המוסד לבטיחות וגיהות, ודיווח של המוסד לביטוח לאומי בחודש ינואר 2026 לפי סעיף 149א(ב)(1) ו-(2) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ״ה-1995 בעניין תאונות עבודה - התקדמות עבודת הצוות לבחינת נושא צמצום תאונות עבודה״ לציון היום הבינלאומי לבטיחות ובריאות תעסוקתית, שעתיד להתקיים בועדה ביום 12/5/2026, הרינו להגיש נייר עמדה, כדלקמן:

1. אנו מברכים על קיום הדיון בועדה, ומחויבותה לקידום הגנה על עובדים ומניעת תאונות עבודה ומחלות תעסוקתיות. מגפת תאונות העבודה בישראל, ובייחוד בענף הבנייה, נמצאת על סדר היום הציבורי מזה למעלה מעשור, אך למרבה הצער המספרים העגומים של נפגעים בתאונות עבודה אינם מעידים על ירידה בשיעור הנפגעים. העובדים הפגיעים ביותר מגיעים דווקא מהשכבות המוחלשות של שוק העבודה הישראלי ולכן קולם פחות נשמע.

2. על פי הנתונים שאספנו בארגון קו לעובד, **בשנת 2025 היו 80 הרוגים בכלל הענפים, מתוכם 47 בענף הבנייה, שיעור של 59% מכלל ההרוגים בתאונות עבודה בשנת 2025.** בתרשים הבא, מספר ההרוגים בתאונות עבודה בכלל הענפים, בשנים 2019-2025[1]:

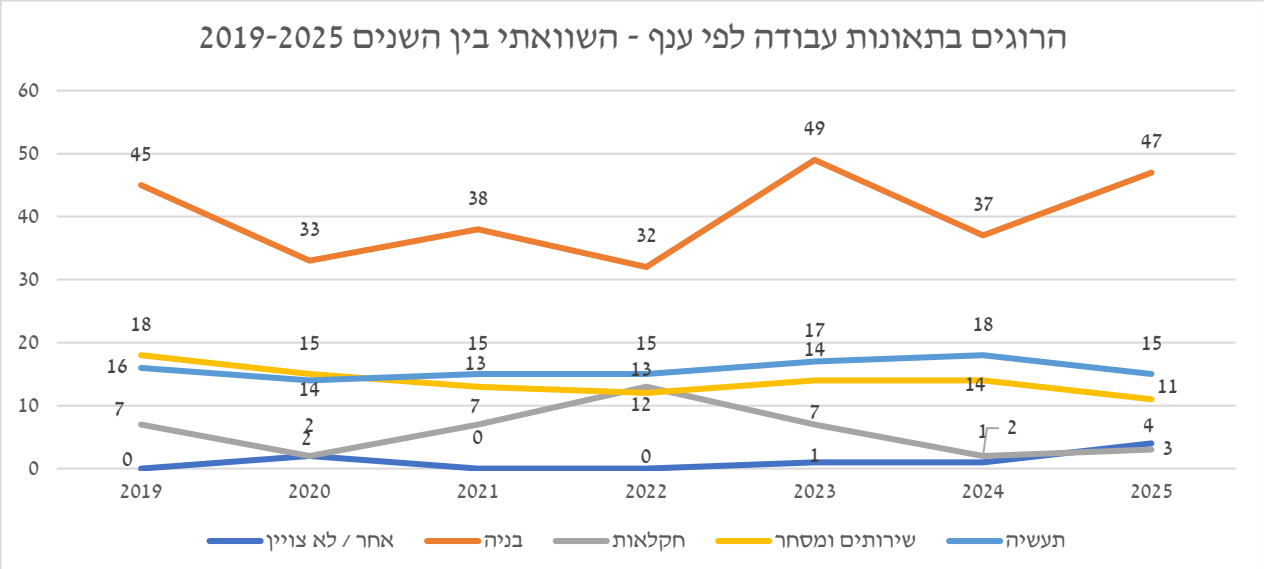

3. **לא תמיד זהות ההרוגים מתפרסמת, אך מתוך הפרטים שהתפרסמו עולה ש-26% מההרוגים בתאונות עבודה בשנת 2025 היו ערבים אזרחי ישראל (21 הרוגים), 15% היו ישראלים יהודים (12 הרוגים),**

[1] ראו: דוח שנת 2025 בבטיחות, **קו לעובד** (4/1/2026). הנתונים שמתפרסמים בדו״ח זה נאספו על ידי צוות קו לעובד ומתנדבותיו במהלך השנה, בהתבסס על פרסומים בתקשורת ודיווחי ארגוני הצלה (מד״א, איחוד הצלה, כב״א וכדי), ונכונים לשעתם. ככל שמתקבלים פרסומים נוספים מאוחרים יותר על תאונות העבודה, לרבות שיוך ענפי של ההרוג, חומרת פציעה או גורמים לתאונה, הנתונים מתעדכנים בדו״חות מאוחרים יותר.

תל-אביב: רח׳ הנגב 8 תל אביב, ת״ד 2319 פקס: 03-6179022 ; **חיפה:** הרצל 18
אתר: www.kavlaoved.org.il דוא״ל: diana@kavlaoved.org.il

וחמישית היו פלסטינים תושבי הגדה המערבית שהמשיכו לעבוד בישראל בשנת 2025 (16 הרוגים), מספרים דומים לשנת 2024.

4. כמו כן, על פי הנתונים שאספנו בארגון קו לעובד, בשנת 2025 מתוך 734 תאונות שדווחו על ידי ארגוני הצלה, היו 507 פצועים בינוני, 112 פצועים קשה או אנוש ו-80 הרוגים. **בשנת 2025 <u>מספר הנפגעים באורח בינוני וקשה היה דומה למספר הנפגעים בשנת 2023, והוא המספר הגבוה ביותר ב-6 השנים האחרונות</u>. גם בשנת 2025, ענף הבנייה היה בולט לרעה (48% מהנפגעים בינוני וקשה).** מדובר בשיעור של 14.847 תאונות ו-1.707 הרוגים ל-100,000 מועסקים בכלל הענפים לשנת 2025 – מספר דומה לשנת 2022 אז נרשם שיעור של 14 תאונות ו-1.66 הרוגים ל-100,000 מועסקים בכלל הענפים.

5. בדוח הביטוח הלאומי שהוגש לועדה ביום 26/1/2026 לועדה על פי חובת דיווח תקופתי לפי ס' 149א לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 המוסד לביטוח לאומי מציג את ההשלכות הכלכליות של תאונות העבודה ומחלות המקצוע בישראל כפי שעולות מנתוני תביעות על פגיעה בעבודה בשנים 2023-2025.

6. **<u>מעבר למחיר האנושי והאישי שעובדים משלמים, כפי שניתן לראות מהדוח מדובר גם בעלויות משמעותיות למדינה – לפי לוח 6 לדוח בשנת 2025 שולמו לנפגעי עבודה סך הכל כ-9.6 מיליארד</u>** ₪, גידול בהשוואה ל-9 מיליארד ₪ בשנת 2024 ו-8.2 מיליארד ₪ בשנת 2023. על כן, הנתונים שהציג המוסד לביטוח לאומי מאוד מדאיגים, ולמרות שמדובר בתת-דיווח מכיוון שלא כל העובדים מגישים תביעות לביטוח הלאומי לאחר שנפגעו בעבודה, עדיין מדובר במספרים מאוד גבוהים.

7. על פי אומדנים של ועדות ציבוריות כמו "ועדת אדם" משנת 2014, **מדובר אפילו באומדן חסר, מכיוון שעלויות תאונות העבודה ומחלות המקצוע רחבות יותר מהתשלומים שמבצע הביטוח הלאומי וכוללות גם אובדן ימי עבודה, פליטת עובדים ממעגל העבודה והסבות מקצועיות, עלויות הוצאות רפואיות, אשפוזים, ניתוחים, טיפולים ושיקום, תרופות שונות ותשלומי ביטוחים פרטיים ופיצויים נזיקיים**. כבר בשנת 2014 ועדת אדם העריכה שמדובר בעלות של כ-10 מיליארד ₪ לשנה למדינה, ודוח מבקר המדינה לשנת 2016 העריך את העלויות בסך של כ- 15 מיליארד ₪ בשנה. לפי אומדן נציג משרד הבריאות לשנת 2023 העלות עמדה על למעלה מ-80 מיליארד ₪. מאז מספר התאונות רק עלה, ובהתאמה – גם העלויות וההשלכות של התאונות גדלו.

8. לאור כל האמור לעיל, להלן מספר נושאים שעל משרדי הממשלה השונים לתת עליהם מענה על מנת להפחית את היקף הפגיעה בעובדים בענפי המשק השונים:

א. <u>הצורך בהקמת מאגר תאונות ממשלתי</u>

9. מפקח עבודה ראשי מקבל דיווחים ממעסיקים על תאונות עבודה ומחלות מקצוע לפי פקודת תאונות ומחלות משלח-יד (הודעה), 1945 (להלן: "**הפקודה**"). בין היתר הדיווחים על תאונות עבודה כוללים פרטים על משלח יד, הגורמים לתאונה, ענף ושם המעסיק. כפי שעולה מדברי ההסבר לחקיקה, **איסוף הנתונים על ידי מפקח עבודה ראשי נועד להוות בסיס לגיבוש מדיניות מבוססת נתונים ומידע לקידום פעולות למניעה ולשיפור פעולות הפיקוח וניצול המשאבים המדינתיים בצורה יעילה**.

10. בדיון שהתקיים בועדה המיוחדת לעובדים זרים ביום 3/3/2025 הוצגו **<u>לראשונה</u>** נתונים על תאונות עבודה המדווחים למינהל בפילוחים שונים לבקשת הועדה (לפי שנה, לפי ענף ועם התייחסות מפורשת להיקף הפגיעה ב"עובדים זרים"). עם זאת, נכון להיום משרד העבודה אינו מפרסם במאגר נתונים את הדיווחים שהוא מקבל על תאונות עבודה – לא במסגרת הדו"חות השנתיים ולא באתר האינטרנט, ולמעשה נכון להיום אין מאגר ממשלתי פומבי שמשקף בזמן אמת (או בכלל) את היקף תאונות העבודה בישראל.

תל-אביב: רח' הנגב 8 תל אביב, ת"ד 2319 פקס: 03-6179022 ; **חיפה:** הרצל 18
אתר: www.kavlaoved.org.il דוא"ל: diana@kavlaoved.org.il

11. אי-פרסום נתונים סטטיסטיים שנאספים מהדיווחים על התאונות, כמו גם שמות המעסיקים או גורמי התאונות הנפוצים, מובילים לכך שמצבים מסכני חיים הידועים למינהל נשמרים הרחק מעיני העובדים – אותם קורבנות בפוטנציה העלולים לשלם על כך בחייהם או בשלמות גופם. אי-פרסום התאונות בזמן אמת מסכן גם תושבים ועוברי אורח, במיוחד כשעסקינן בתאונות באתרי בניה הממוקמים בלב מתחם עירוני או בבניינים בהם מתגוררים דיירים – כמו בפרויקטים של תמ"א 38.

ב. <u>הצורך בהקמת רשות לאומית לבטיחות ובריאות תעסוקתית</u>

12. במסגרת דוח "הוועדה הציבורית לקידום הבטיחות בעבודה והבריאות התעסוקתית במדינת ישראל" (ועדת אדם) משנת 2014, ודוח המלצות "הועדה לצמצום תאונות עבודה ועדכון גמלת נפגעי עבודה" שהתפרסם לאחרונה בדצמבר 2024, **אין חולק בדבר החשיבות בהקמת רשות לאומית לבטיחות ובריאות תעסוקתית**.

13. על פי המלצות ועדות המומחים השונות כמו ועדת אדם, על הרשות להיות גוף מקצועי ובלתי תלוי, שיורכב משלוש זרועות – **<u>זרוע האכיפה, זרוע המניעה וזרוע המחקר והחדשנות</u>** – אשר פועלות בהרמוניה, במעמד שווה ויאפשרו גיבוש חקיקה מבוססת מידע אמין ונתונים. על פי הדוחות השונים, לצד הרשות יש למנות ועדה מייעצת שתורכב מנציגי הממשלה, המעסיקים, העובדים הציבור והאקדמיה, אשר תפקידה לייצג את מכלול המעורבים בנושא הבטיחות והבריאות התעסוקתית.

14. כפי שצוין על ידי ועדות המומחים, במדינות OECD אחרות כמו ארצות הברית, פינלנד או נורבגיה, השקעתן בתחום הבטיחות והבריאות התעסוקתית היא גבוהה, וקיימים בהן מוסדות לאומיים – מקצועיים – כדוגמת מכון או רשות לאומית לבריאות העובדים ובטיחותם, אשר יש להם תרומה רבה לשמירה על שלומם של העובדים ולמניעת תחלואה תעסוקתית.

15. בשנת 2023 עם העברת המוסד לבטיחות וגיהות לסמכותו של משרד העבודה, התחייב כבוד השר בן צור לבחון את הקמת הרשות[2], ובדצמבר 2025 שר העבודה לוין חזר על התחייבותו על בימת מליאת הכנסת, אך עד היום לא גובשה המלצה ספציפית ולא פורסמה תוכנית ממשית ליישום המלצת דו"ח ועדת אדם ולהקמת הרשות למרות הסכמת משרד האוצר. הקמת הרשות הלאומית לבטיחות ובריאות תעסוקתית וגיבוש תוכנית לאומית לא רק יביא לידי מימוש את חובותיה הבינלאומיות של מדינת ישראל, אלא גם יהלום את המלצות הועדות הציבוריות שהוקדמו לנושא זה, כמו למשל ועדת אדם, אשר המליצו על הקמת הרשות כבר לפני למעלה מעשור.

ג. <u>הצורך בהכשרות מקצועיות בענף הבנייה</u>

16. מלבד ההדרכות ומסירת המידע, ממשלת ישראל הכירה זה מכבר בצורך להגדיל את הכשירות המקצועית של עובדים, בעיקר בענף הבנייה, כדי להקטין את תאונות העבודה. גם היום ענף הבנייה ממשיך להיות קטלני במיוחד, **ובשנת 2025 תועדו כארמו על ידי קו לעובד 47 הרוגים בענף הבנייה (14.37 הרוגים ל-100,000 עובדים בענף), מתוכם 23% ערבים אזרחי ישראל, 26% עובדים פלסטינים, 23% מהגרי עבודה מסין, מתאילנד או ממדינה אחרת והיתר יהודים או עובדים שאזרחותם לא פורסמה**[3]. על כן, ישנה חשיבות רבה בהטמעת הכשרות מקצועיות לכלל העובדים בענף הבנייה למען התמקצעותם, וכדי להפחית את הפגיעה בחייהם.

17. בשנת 2018 לאחר שנים ארוכות בהן מספר הנפגעים באתרי הבנייה היה במגמת עלייה חסרת תקדים, משרד העבודה (אז משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים), משרד הבינוי והשיכון ומשרד האוצר התחייבו

[2] ראו: https://www.davar1.co.il/483655/
[3] ראו: דוח שנת 2025 בבטיחות, **קו לעובד** (4/1/2026), ומאגר תאונות העבודה של קו לעובד: https://work-accidents.kavlaoved.org.il/.

תל-אביב: רח' הנגב 8 תל אביב, ת"ד 2319 פקס: 03-6179022 ; **חיפה:** הרצל 18
אתר: www.kavlaoved.org.il דוא"ל: diana@kavlaoved.org.il

בפני ההסתדרות הכללית שיתבצעו "צעדים להגברת הבטיחות בעבודה בענף הבנייה". בכלל זאת, מינהל הבטיחות התחייב לגבש ולאכוף החלת השתלמות בטיחות בסיסית לכל עובד באתרי הבנייה, כשמימון ההשתלמות יהיה באחריות המעסיקים (להלן: "**ההסכם משנת 2018**").

18. בשנת 2022 התקיים פיילוט הכשרות כאמור על ידי הקרן לעידוד ופיתוח ענף הבנייה בישראל (להלן: "**הקרן**") ל-3,650 עובדים פלסטינים, ובעקבותיו המינהל ציין בהודעה מיום 24/2/2022 שבכוונתו לחייב בהכשרה זו כתנאי בסיס למתן היתר עבודה בענף הבינוי, ושאופן החיוב יפורסם בהודעה נפרדת או נוהל לאחר שיילמדו מסקנות הפיילוט. עם זאת, למרות הזמן הרב שחלף מאז הושלם הפיילוט בקיץ 2023, מינהל הבטיחות עדיין לא הרחיב את הפיילוט לכלל העובדים בענף הבנייה, חרף התחייבות משרדי הממשלה על פי ההסכם משנת 2018.

ד. <u>הצורך באכיפה ופיקוח</u>

19. לצד חיוב מעסיקים בהכשרות בטיחות לעובדיהם כדי לתת לעובדים ידע וכלים מקצועיים לביצוע עבודתם בצורה בטוחה, על משרד העבודה לפעול לשינוי מערך התמריצים השליליים והחיוביים אשר קיים באתרי הבנייה – ולגיבוש תוכנית מניעתית ואקטיבית לאכיפת הוראות הדין למען בטיחותם של כלל העובדים בענף הבנייה. **מיעוט הפיקוח והירידה בסנקציות שמטילים מפקחי מינהל הבטיחות בענפים השונים תורמים לאקלים ההפקרה של העובדים בשטח**.

20. כך למשל, על פי דיווחים בתקשורת, למינהל הבטיחות כ-70-80 מפקחים בלבד, והיעדר ההרתעה של מעסיקים ומיעוט האכיפה על ידי מינהל הבטיחות תורמים לאי הציות של מעסיקים רבים ולהפרות בטיחות אשר מסכנות את חייהם של עובדים בכלל ומהגרי העבודה בענפי הבנייה, התעשייה והחקלאות. לפי החלטת הועדה בדיון על תאונות עבודה מיום 1/12/2025 מינהל הבטיחות היה צריך לדווח לועדה בכתב תוך 30 יום על מספר התקנים שהוקצו לפיקוח בכל שנה בין השנים 2020-2025, כמה אוישו, האם היה קיצוץ במהלך השנים וכמה תקנים קוצצו; מה מספר התקנים המאוישים כיום, כמה מופשרים אך לא מאוישים, ובחלוקה לפי תחומי הפיקוח; נתונים על היקף הקיצוץ התקציבי, ובתוכו התקציב המניעתי. **למרות דרישת הועדה – למיטב ידיעתנו מינהל הבטיחות לא דיווח כנדרש**.

21. על פי ניתוח פרסומי מינהל הבטיחות בשנת 2025 המשיכה הירידה בצווי הבטיחות[4]. בתרשים הבא ניתוח השוואתי של פילוח צווי הבטיחות לפי ענף בשנים 2019-2025:

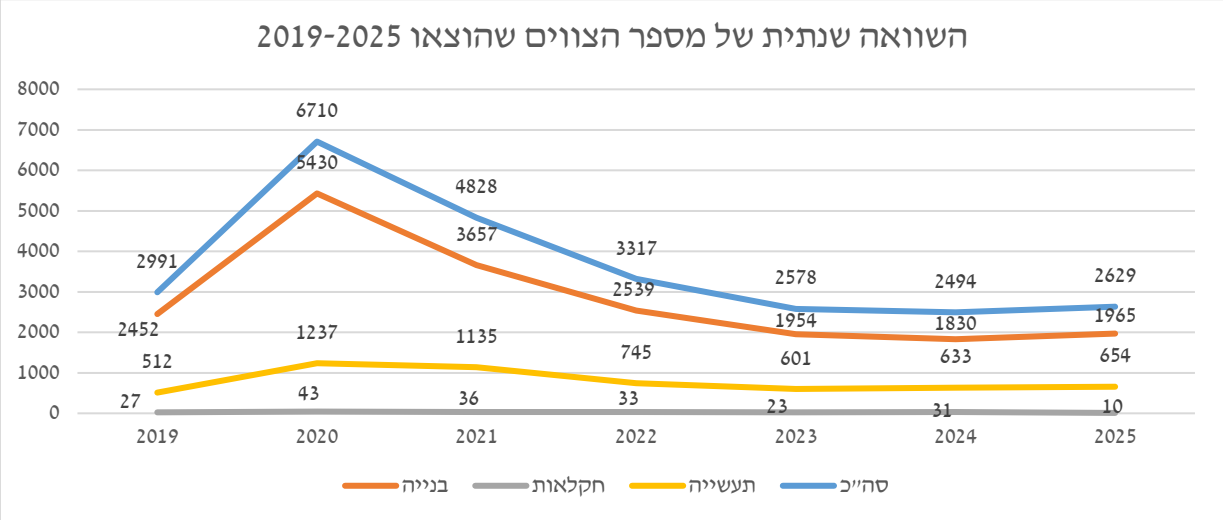

[4] ראו: דוח שנת 2025 בבטיחות, **קו לעובד**.

תל-אביב: רח' הנגב 8 תל אביב, ת"ד 2319 פקס: 03-6179022; **חיפה:** הרצל 18
אתר: www.kavlaoved.org.il דוא"ל: diana@kavlaoved.org.il

22. **<u>ההשוואה השנתית מלמדת על המשך מגמת הירידה במספר צווי הבטיחות שניתנים למעסיקים. שיעור הצווים שניתנו בשנת 2025 דומה למספר הצווים שניתנו בשנת 2024</u>**, וזאת למרות שכאמור שיעור ההרוגים ושיעור הפצועים בינוני וקשה גדל משמעותית והוא הגבוה ביותר ב-6 השנים האחרונות.

23. יתרה מכך, הצורך בהגברת האכיפה מוטל גם על כתפי המשטרה והפרקליטות אשר אמונות על הגשת כתבי אישום במקרים של תאונות בהן נגרם מוות או חבלה חמורה. במחקר חדש שפרסמנו בדצמבר 2024 עולה שאוזלת היד של מערכות אכיפת החוק בתאונות עבודה פוגעת ביכולת ההרתעה, כשלמעשה **בין השנים 2010-2023 ניתנו 34 פסקי דין בלבד בכתבי אישום שהוגשו בגין רשלנות בתאונות עבודה בענף הבנייה**, שתואמים לכ-7% בלבד ממקרי המוות כתוצאה מתאונת עבודה בשנים אלו (כ-500 עובדים). אך **גם במקרים בהם הוגשו כתבי אישום, העונשים שנקבעו בסוף ההליך היו קלים וחסרי שיניים, וההליכים הפליליים נמשכו בממוצע 3 שנים, פי 2.3 מהממוצע בשאר ההליכים הפליליים בישראל**. כמו כן, לפי מחקר קו לעובד עולה ש**נפגעי העבירות ברובם ממודרים מההליכים כשרק ב-8% מהמקרים הוגש באופן רשמי תצהיר נפגע עבירה**[5].

ה. <u>מעורבות הרשויות המקומיות ומשרד הפנים</u>

24. ענף הבנייה הוא הענף הקטלני ביותר, ולאור העובדה שהבנייה מתבצעת בשטחי רשויות מקומיות, יש להגביר את מעורבותן בשמירה על בטיחות העובדים. בהתאם לסעיף 236(א) שבפקודת העיריות [נוסח חדש], מוטלת על העירייה אחריות ומחויבות לדאוג לנושאי בטיחות ביחס לפעולות בנייה המתבצעות בשטחה. למרות זאת, כפי שהמינהל התריע בעבר במכתב מיום 28/3/2017, הרשויות המקומיות אינן קובעות תנאי בטיחות בהיתרי הבנייה, ואינן בודקות דיווח למינהל הבטיחות על תחילת עבודות. **על משרד הפנים והמרכז לשלטון מקומי להנחות רשויות מקומיות לדרוש במסגרת היתרי בניה תנאי בטיחות בסיסיים כמו הצבת שלט עם פרטי הקבל המבצע ומנהל העבודה, ולהודיע למפקח עבודה אזורי על התחלת בנייה**.

25. יתרה מזאת, כפי העולה מסעיף 236(א) לפקודת העיריות [נוסח חדש], גם לרשויות המקומיות יש אחריות על פיקוח אופן ביצוע העבודה בפועל בשטחן, ושר הפנים אחראי על ביצוע הוראות הפקודה. חרף זאת, עמדת השלטון המקומי היא שסעיף זה אינו בתוקף לכאורה. על משרד המשפטים להביע עמדה משפטית בסוגיה, ועל שר הפנים ושר העבודה לפעול לשילוב כוחות במאמצי האכיפה בדגש על אתרי בניה הממוקמים בלב מתחם עירוני או בבניינים בהם מתגוררים דיירים – כמו בתמ"א 38 אשר שם הסכנה היא גם לעובדים וגם לציבור. **ממשק עבודה תקין בין הרשות המקומית למחוז הרלוונטי של המינהל יכול להכווין את המינהל בפעולות האכיפה שננקטות על ידו**.

ו. <u>ריבוי תאונות בקרב מהגרי עבודה</u>

26. כפי שציין נציג מינהל הבטיחות בדיון שהתקיים בועדה המיוחדת לעובדים זרים ביום 3/3/2025, מאז תחילת המלחמה, היקף הפגיעה בעובדים זרים בענף הבנייה גדל למעל 20%. בחלק מהמקרים שהגיעו אלינו בעקבות פתיחת ענפי הבנייה, התעשייה והחקלאות לאחר כעשור ל"גיוס פרטי", נפגעי תאונות עבודה בענף הם עובדים ממדינות כמו הודו וסרי לנקה שהגיעו לאחר ששילמו סכומי עתק והספיקו לעבוד מספר חודשים בלבד לפני שנפגעו והושבתו מעבודה, בעודם משועבדים בחובות.

27. בענף הבנייה, נוהל רשות האוכלוסין וההגירה בענף הבנייה קובע בתנאי ההיתר חובות מסוימות להדרכה בהתאם לתקנות הבטיחות[6], אך כפי שיוסבר להלן, התקנות הקיימות עדיין לא עודכנו, והן אינן מותאמות

[5] קו לעובד, "אוזלת היד של מערכות אכיפת החוק בתאונות עבודה", דצמבר 2024.
[6] סעיף 6.9.5 https://www.gov.il/BlobFolder/policy/manpower_construction_foreign_workers_procedure/he/9.4.0001.pdf

תל-אביב: רח' הנגב 8 תל אביב, ת"ד 2319 פקס: 03-6179022 ; **חיפה:** הרצל 18
אתר: www.kavlaoved.org.il דוא"ל: diana@kavlaoved.org.il

לעובדים שאינם ישראלים. היעדר הרגולציה על הגופים שעוסקים בהדרכות על פי תקנות הבטיחות מובילה לדיווחים על הונאות[7], ובענפי התעשייה והחקלאות להבנתנו לא קבועות הוראות בנושא חובת הדרכה בנהלי רשות האוכלוסין וההגירה (אך תקנות הבטיחות חלות על מעסיקים בענפים אלו ומחייבות אותן).

28. בשל השינוי במדיניות הממשלה, ולאור כניסתם של מהגרי עבודה רבים לענף בשנת 2024 ושינוי התמהיל השפתי והתרבותי של העוסקים מהגרי עבודה חשופים יותר לפגיעה בבטיחותם. תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים), תשנ"ט-1999 (להלן: "**תקנות ההדרכה**") קובעות שעל מחזיק במקום העבודה למסור מידע לעובדיו בדבר הסיכונים במקום ולבצע להם הדרכות בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם, אך נכון להיום אין חובה שהמידע יימסר בשפה המובנת לעובד.

29. עם כניסתם של מהגרי עבודה רבים ממדינות חדשות המגוון התרבותי והשפתי באתרי בנייה, במפעלים ובמשקים חקלאיים גדל והתרחב. חלק ניכר מהעובדים שהגיעו לישראל אינם דוברים אנגלית אלא הינדו, מליאלם, סינהלה ושפות חדשות אחרות, שהתווספו לשפות שהיו כבר קיימות במקומות העבודה שהעסיקו מהגרי עבודה בישראל כמו מנדרינית, תאית, רוסית או ערבית. **בהיעדר חובה חוקית לספק להם הדרכות בטיחות על הסיכונים הקיימים בעבודתם בשפה המובנת להם, הם חשופים במיוחד לפגיעה בעבודה**.

ז. <u>ביטוח דיפרנציאלי</u>

30. הפחתת תאונות העבודה בישראל חייבת להיעשות תוך שינוי מנגנוני התמריצים – השליליים והחיוביים – הקיימים בשוק העבודה הישראלי ונוגעים לבטיחות העובדים ובריאותם התעסוקתית. כבר בשנת 2014 ועדת אדם המליצה על שורת צעדים לקידום בטיחות ובריאות תעסוקתית של עובדים בישראל, ובכלל זאת יצירת תמריצים לשמירה על הבטיחות על ידי מעסיקים, בין היתר באמצעות קביעת מנגנון לביטוח דיפרנציאלי. ההמלצה המקורית הייתה הקמת צוות בראשות הממונה על הביטוח ושוק ההון במשרד האוצר לבחינת מנגנון ביטוח נפגעי תאונות עבודה בטווח הארוך.

31. בהתאם להמלצת ועדת אדם, החלטת ממשלה 3382 מיום 11/1/2018 הציעה מנגנון לביטוח דיפרנציאלי, שיעודד מעסיקים להשקיע בבטיחות תמורת פרמיה דיפרנציאלית שלוקחת בחשבון את מידת הסיכון במקום העבודה. בעקבות זאת נחקק סעיף 149א לחוק הביטוח הלאומי, התשנ"ה-1995, שקבע את מנגנון הביטוח, אך היה מותנה בהתקנת תקנות שלא נקבעו. בחוק ההסדרים לשנת 2023 הוחלט על ביטול המנגנון ותחת זאת הקמת צוות עבודה בהובלת המוסד לביטוח לאומי לקידום ההמלצה. מדובר היה בהחלטה חשובה לשינוי התמריצים שקיימים בשוק העבודה הישראלי והטיית הכף לעבר עבודה בטיחותית יותר.

32. עם זאת, סעיף 149א לחוק הביטוח הלאומי מעולם לא יושם, ובמסגרת חוק ההסדרים בשנת 2023 ההוראה בוטלה מבלי שנקבע מנגנון חלופי לביטוח דיפרנציאלי שיעודד מעסיקים להשקיע בבטיחות בתמורה להטבות ביטוחיות.

33. תאונות עבודה אינן מתרחשות בחלל ריק. מבני העסקה ותנאי העסקה פוגעניים, ציוד מכני והנדסי מיושן, אי אספקת ציוד מגן אישי (כל שכן תקין), תרבות עבודה לא בטיחותית, ומקומות עבודה שלוחצים על עובדים לעבוד בזריזות (ולא בבטיחות) – כל אלו מצויים באחריות המעסיקים. לפיכך, יש לקדם מנגנון חלופי לשינוי התמריצים הקיימים למעסיקים, בדגש על ענף הבנייה, כדי לתעדף בטיחות, ולא רק מהירות.

[7] ראו למשל הפרסומים על עיכוב בכירים במכללת שר ומכללת הבונים על ידי המשטרה בשל חשד לזיוף תעודות הסמכה: אתר דבר https://www.davar1.co.il/538129/, אתר מרכז הנדל"ן https://www.nadlancenter.co.il/article/10548.

תל-אביב: רח' הנגב 8 תל אביב, ת"ד 2319 פקס: 03-6179022 ; **חיפה:** הרצל 18
אתר: www.kavlaoved.org.il דוא"ל: diana@kavlaoved.org.il

34. **<u>לאור כל האמור לעיל, אלו המלצותינו המידיות לשיפור מצב הבטיחות בענפי המשק השונים</u>**:

- <u>על משרד העבודה</u>:
  - להורות על הקמת מאגר נתונים לאומי שיציג תמונת מצב שקופה בדבר היקף תאונות העבודה בישראל בפילוחים שונים כמו ענף, גורם לתאונה, משלח יד, עיר, אזרחות וכיוצ"ב;
  - להורות על הקמת רשות לאומית לבטיחות ובריאות תעסוקתית עם ועדה מייעצת ומכון מחקר אשר יאפשרו גיבוש מדיניות מושכלת ומבוססת נתונים;
  - להורות על החלת השתלמות בטיחות בסיסית לכל עובד באתרי הבנייה;
  - לתקן את תקנות מסירת מידע לעובדים כדי להבטיח שהמידע נמסר לעובדים בשפה המובנת להם, ושמעסיקים מקיימים להם הדרכות בטיחות בשפתם;
  - לפעול להעלאת מספר מפקחי מינהל הבטיחות ולקבוע יעדים ברורים להגברת ההרתעה ולהגדלת הסנקציות שמוטלות על ידי מפקחי מינהל הבטיחות;
  - קידום מנגנון ביטוח דיפרנציאלי לפי החלטת ממשלה 3382 מיום 11/1/2018 לשינוי התמריצים הקיימים למעסיקים, בדגש על ענף הבנייה, כדי לעודד מעסיקים להשקיע בבטיחות.
- על הפרקליטות והמשטרה להגיש יותר כתבי אישום במקרים של תאונות בהן נגרם מוות או חבלה חמורה בחשד לרשלנות, להטיל עונשים חמורים יותר במסגרת ההליכים הפליליים, ולערב את משפחות הנפגעים ולשתף אותם בהליך הפלילי על פי חוק זכויות נפגעי עבירה;
- על משרד הפנים והרשויות המקומיות:
  - לפעול לשיתוף מפקחי רשויות מקומיות לפי סעיף 236 לפקודת העיריות בפיקוח על אתרי הבנייה. הפיקוח מצידם יגביר את פעולות האכיפה, ויאפשר יותר הרתעה;
  - להנחות רשויות מקומיות לדרוש במסגרת היתרי בניה תנאי בטיחות בסיסיים כמו הצבת שלט עם פרטי הקבל המבצע ומנהל העבודה, ולוודא דיווח של היזם למפקח עבודה אזורי על התחלת בנייה;

בברכה,

דיאנה בארון, עו"ד
מנהלת מדיניות ציבורית ומחקר
עמותת קו לעובד

<u>העתק:</u>
חברי וחברות ועדת העבודה והרווחה
צוות הועדה

תל-אביב: רח' הנגב 8 תל אביב, ת"ד 2319 פקס: 03-6179022 ; **חיפה:** הרצל 18
אתר: www.kavlaoved.org.il דוא"ל: diana@kavlaoved.org.il